

можлива міжособистісна комунікація між будь-якими користувачами мережі: особливо ефективною вона є тоді, коли користувачі володіють однією або декількома іноземними мовами, що забезпечує прямиий доступ до соціальної взаємодії з представниками інших народів.

У більшості випадків учасників інтеракції об'єднують спільні інтереси, потреби й мотиви; відбувається знайомство з традиціями, духовно-моральними пріоритетами носіїв інших культур, що є фундаментом для розуміння і прийняття світових культурних цінностей, формування міжкультурної компетентності. Важливою в цьому аспекті є саме соціокультурна діяльність, яка реалізується кожною особистістю як вектор самопрезентації, самоствердження й саморозвитку. Мережеві спільноти (інформаційні, освітні, соціальні, мультимедійні, науково-професійні, творчі, громадянсько-політичні, торгівельні, розважальні) структурують простір інформаційно-комунікативної культури за допомогою різних інтерактивних практик (створення тем; написання коментарів, постів, заміток; обміну знаковими або мультимедійними файлами та ін.), чим створюють особливе соціокультурне середовище. В умовах свободи духовно-культурного самовизначення особистості відбувається переорієнтація на пошук смисложиттєвих цінностей відповідно до процесів глобалізації і мультикультуралізму.

Таким чином, конвергентний характер змісту виховного процесу, цифровізація освітньо-виховного середовища та полікультурна спрямованість особистісно-соціальної взаємодії стали невід'ємними характеристиками сучасного виховання особистості, які диктують умови розвитку національної і світової моделі освітньо-виховного процесу в контексті феномену глобалізації.

Список використаних джерел

1. Кизим М. О., Матюшенко І. Ю. NBIC-технології як ключовий фактор розвитку інформаційно-комунікаційних технологій і мікроелектроніки в країнах світу і Україні : моногр. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2015. 392 с.
2. Концепція виховання дітей та молоді в цифровому просторі. / В. Г. Кремень, С. О. Сисоєва, І. Д. Бех та ін. НАПН України. 2021. 52 с.
3. Матюшенко І. Ю. Теоретико-методичні засади розвитку конвергентних технологій для вирішення глобальних проблем. *Соціальна економіка*. 2017. № 2. С. 27–40.
4. Остропольська З. М. Конвергентні технології: соціокультурні аспекти. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2016. Вип. 48. С. 222–232.
5. Сисоєва С. О. Педагогічні аспекти цифровізації освіти. *Неперервна освіта: теорія і практика. Серія «Педагогічні науки»*. 2021. № 4 (69). С. 24–32.

Іван КРАВЧЕНКО

ВПЛИВ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ НА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ

Актуальність вивчення ролі сімейного виховання у формуванні особистості дитини полягає у визначній ролі сім'ї як суб'єкта виховного впливу, конституційної вимоги щодо утримання батьками дітей до їх повноліття. Сім'я є первинним і основним осередком суспільства, важливим фактором навчання та виховання гармонійно розвиненої особистості. Зрозумілим є той факт, що у формуванні майбутньої особистості сімейне виховання посідає одне з найважливіших місць. Практичний досвід засвідчує, що сьогодні усе помітнішими стають риси кризи сім'ї, не тільки занепаду подружніх стосунків, а й дитячо-батьківських відносин, що спричиняє за собою зниження головної функції батьків – виховання дітей.

Чинним Законом України «Про освіту» виховання у родині проголошено першоосновою розвитку дитини як особистості. Батьки здобувачів освіти зобов'язані: виховувати у дітей повагу до гідності, прав, свобод і законних інтересів людини, законів та етичних норм, дбати про фізичне і психічне здоров'я дитини, сприяти розвитку її здібностей, формувати навички здорового способу життя, настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства, виховувати у дитини повагу до державної мови та державних символів України, національних, історичних, культурних цінностей України, дбайливе ставлення до історико-культурного надбання України [1].

Серед видатних українських педагогів ХХ ст. найбільш глибоке і повне обґрунтування питання виховної ролі сім'ї можна знайти у праці В. О. Сухомлинського. Учений вважає, що в ранньому дитинстві людина має пройти велику школу тонких, сердечних, людських взаємовідносин. Ці взаємовідносини є головним моральним багатством сім'ї. Тому він активно взаємодіяв з сім'ями своїх учнів та заохочував до цього весь педагогічний колектив школи. Згадаймо організацію і функціонування у селі Павлиші унікальної батьківської школи, основною темою занять для батьків було обговорення забезпечення щасливого дитинства. Ця проблема є головною у багатьох роботах видатного педагога. В них, а також у практичній педагогічній діяльності В. О. Сухомлинський робить висновки, що для щастя дитини потрібні зусилля як сім'ї, так і школи. Взагалі для педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського характерним є розгляд сумісного виховного впливу школи та батьків. Які б питання він не піднімав – культ книжки, самовиховання, взаємостосунки хлопчиків і дівчат, інтелектуальна освіта – завжди наголошує, ні школа без сім'ї, ні сім'я без школи не можуть справитися з найточнішими, найскладнішими завданнями становлення людини [2].

А. С. Макаренко також приділяв значну увагу сімейному вихованню. Його праця «Книга для батьків» стала справжньою енциклопедією родинного виховання. Особлива роль у вихованні майбутніх громадян, за словами Макаренка, головною метою усієї педагогічної діяльності, належить сім'ї. Популярним є вислів: «Виховує все: люди, речі, явища, але насамперед і найбільше - люди. З них на першому місці - батьки і педагоги. З усім складним світом навколишньої дійсності дитина входить у незліченні стосунки, кожен з яких неминуче розвивається, переплітається з іншими стосунками, ускладнюється фізичним і моральним зростанням самої дитини... За виховання дитини відповідає сім'я [3]. На його думку, необхідними умовами правильного виховання дітей є гарні взаємини між батьком і матір'ю, приклад батьків для дітей у всьому, правильні стосунки між батьками і дітьми, чіткий режим життя, правильно організована трудова діяльність членів сім'ї. Великого значення надавав А.С. Макаренко батьківському авторитету.

Видатний педагог К. Д. Ушинський зазначав, що родинне виховання формувалося на ґрунті великої поваги до народу. Вчений обстоював використання досвіду народного виховання, насамперед народної творчості. Надаючи виняткового значення сім'ї у підготовці до життя, К. Д. Ушинський не вважав родинне виховання особистою справою батьків, а розглядав його як громадянський обов'язок кожного з них. Говорячи про велику роль сім'ї у вихованні дітей, педагог підкреслював важливість доброзичливих взаємин між батьками й дітьми, дружби, любові, взаємної поваги між ними. Він писав: «Сім'я – джерело матеріальної та емоційної підтримки, яка необхідна для розвитку її членів, особливо дітей...» [4].

Сучасна педагогічна наука також оперує даними про важливість сімейного виховання задля повноцінного розвитку особистості дитини, оскільки його сила і вплив не порівнюються з жодним, навіть з дуже кваліфікованим вихованням у дитячому садку чи школі. Аналізуючи психолого-педагогічні дослідження можна стверджувати, що сім'я

посідає дуже важливе місце серед факторів і соціальних груп, які впливають на формування особистості дитини. Саме сім'я з її інтимно-особистими зв'язками, як ніяка інша суспільна установа, надає дитині емоційний захист, відчуття безпеки, щирої зацікавленості в ній. Сім'я – це незамінне соціальне середовище, у якому в дитини формується уявлення, де вона вчиться приймати свої перші рішення, і де починається розвиток соціальної природи дитини. Практика засвідчує, що немає таких якостей особистості, у формуванні яких не брала б участь сім'я. Дитина народжується у сім'ї, у сім'ї робить перші кроки і здобуває перші основи навчання і виховання. Подібно до того, як дорослі проявляють себе, реалізують свої потреби, інтереси і прагнення в процесі соціальних взаємодій, так і діти розвивають свої сили та можливості в умовах сімейного життя, особливо, під час спілкування з рідними, засвоюючи основи взаємодії в цій соціальній групі. Звідси постає питання важливості особистого прикладу батьків перед дітьми, їх поведінкової діяльності. Через життя в сім'ї формується ставлення до людей, речей, самого себе, виробляються ідеали та цінності. Любов дитини до батьків забезпечує безпеку, виступає гарантом емоційного благополуччя.

Глибокий, постійний контакт з дитиною – необхідна умова виховання у будь-якому віці. Але тісний контакт і взаєморозуміння не виникають самі по собі. Батьки їх будують і творять, починаючи з віку немовляти. Вираз «Діти – дзеркало сім'ї» дуже точно передає зміст орієнтації дитини на сукупність духовних і моральних цінностей, які культивує її сім'я. В кожній родині свої уявлення про добро і зло, свої пріоритети і моральні цінності: в одній на високий щабель поставлені доброта, милосердя, гуманність, в інших – навпаки, панує культ жорстокості. Батьки всіляко стимулюють і заохочують такі дії, способи поведінки, які відповідають їх уявленням про те, що добре, а що погано. Наслідуючи близьких, рідних людей, застосовуючи життєві поради, засновані на батьківському досвіді, дитина оволодіває формами поведінки, способами спілкування і взаємодії з навколишніми людьми.

Аналіз педагогічних досліджень та власний досвід впливу сімейного виховання на формування особистості дитини визначає основні завдання сучасної сім'ї: толерантність і емпатія до дитини (діти мають зростати і виховуватися в атмосфері доброзичливості, любові й щастя; батьки мають розуміти і приймати свою дитину такою, якою вона є, сприяти розвитку кращих її рис); врахування вікових та індивідуальних-психологічних особливостей особистості дитини (виховні впливи і розподіл сімейних ролей мають вибудовуватися з огляду на вікові, статеві та індивідуальні особливості дитини); активне, але цілеспрямоване залучення дітей до життєдіяльності сім'ї як рівноправних учасників (суб'єкт – суб'єктні батьківсько-дитячі відносини); демократичність батьківсько-дитячих взаємин; уміле поєднання та правильне застосування засобів заохочення та педагогічної вимоги.

Таким чином, проаналізувавши вплив сімейного виховання на формування особистості дитини, ми переконливо зазначаємо, що сім'я є первинним і основним осередком суспільства, де роль і значення батьків є визначальним, ніким не замінним з моменту народження дитини, її перших кроків, перших знань і отриманих навичок життя в суспільстві.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 38–39, ст. 380).
2. Вибрані твори : в 5 т. / В. О. Сухомлинський ; [редкол.: О. Г. Дзверін (голова) та ін.]. Київ : Рад. шк., 1976 – 1977. – Т. 3. 668 с.
3. Макаренко А.С. Мої педагогічні погляди. Твори у 7-ми томах. К. : Радянська школа, 1953. Т.4. С. 49–164

4. Ушинський К. Д. Про сімейне виховання. Упоряд. О.Т. Губко. К. : Радянська школа, 1974. 152 с.

Наталія ШОЛОЙКО

ЗАГАЛЬНОДИДАКТИЧНІ ПРИНЦИПИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ

Сьогодні як ніколи раніше якість людських ресурсів в значній мірі визначається рівнем їхньої професійної культури, організаційно-управлінської зокрема. Реалізація професійних завдань потребує наявності у майбутніх фахівців фармації сукупності управлінських компетентностей, що забезпечують виконання дій з аналізу виробничої ситуації, формулювання цілей і альтернативних способів їх досягнення; вибору оптимального рішення; організації роботи колективу виконавців реалізації прийнятого рішення; контролю та корекції вирішення тощо. У зв'язку з цим існує необхідність провести пошук і систематизацію необхідних принципів формування організаційно-управлінської культури майбутніх фармацевтів, спроможних розв'язувати проблеми сьогодення. Принципи навчання у різних авторів відрізняються за змістом, підходами, класифікаціями. Так, Я. Коменським було визначено такі основні принципи: наочність, доступність, систематичність, послідовність, доступність, міцність засвоєння знань (Коменський, 1955); С. Гончаренком актуалізовано основні сучасні принципи навчання: науковості, природовідповідності, зв'язку змісту і методів навчання з національною культурою і традиціями; свідомості й активності; систематичності, наочності, доступності, індивідуалізації процесу навчання; уважного вивчення інтересів, здібностей, нахилів здобувачів освіти тощо (Гончаренко, 1997).

Учені О. Падалка, А. Нісімчук, І. Смолюк, О. Шпак та ін. класифікують принципи на: традиційні (принцип використання досягнень сучасної науки й техніки; принцип систематичності й послідовності викладання навчального матеріалу; принцип зв'язку навчання з життям, принцип урахування вікових та індивідуальних особливостей) і нетрадиційні (принцип демократизації навчання; диференціації навчального процесу; оптимізації освітнього процесу, принцип нетрадиційності системи навчання та інші) (Падалка, Нісімчук, Смолюк, Шпак, 1995). Професійна підготовка майбутніх магістрів фармації ґрунтується на загальновідомих дидактичних принципах, розглянутих у наукових працях Ю. Бабанського, С. Гончаренка, М. Фіцули, В. Ягупова та ін. (Бабанський, 1977; Гончаренко, 1997; Фіцула, 2002; Ягупов, 2002). Ними адаптовано провідні принципи до системи вищої освіти, на яких ґрунтується і також підготовка майбутніх фахівців фармації:

принцип науковості змісту і методів освіти є одним із головних у дидактиці й вимагає відповідності їх сучасному розвитку науки і техніки, що зумовлює їх введення до навчальних програм знань із різних галузей науки; це, в свою чергу, зумовлює посилені вимоги до змісту кожного заняття і, відповідно, створює сприятливі умови для всебічного розвитку особистості; у основі лежить об'єктивна закономірність: наукова картина світу, яка є наслідком засвоєння наукових знань про світ, може бути сформованою лише на основі системних наукових знань про природу, суспільство і психіку людини; принцип науковості має низку вимог до освіти й методів навчання: до змісту навчання мають входити тільки достовірні факти й істини, провідні, визначальні наукові теорії, не допускається будь-яке їх спотворення; спирається на об'єктивні наукові факти, поняття, закони, теорії; наближається до розкриття сучасних досягнень і перспектив розвитку у подальшому (Гончаренко, 1997; Ягупов, 2002);

принцип доступності основною вимогою має врахування реальних, фізичних та вікових можливостей здобувачів освіти; але це не означає, що зміст освіти має бути